

Oponentský posudek disertační práce

Oponent:

doc. MgA. Jana Palkovská
Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Katedra hudební výchova
jana@palkovska.cz

Disertační práce: Prienikom obrazu a zvuku

Autor: Mgr. Katarína Galajdová

Problematika synestézie, děje signifikantního pro oblast vnímání a smyslových činností mozku, nezpochybnitelné součásti specifiky a jedinečnosti uměleckého talentu, není v současné době probádanou oblastí. Touto problematikou se zabývají vědy lékařské, které ho vnímají jako víceméně negativní stav organismu. Ve vztahu k vědám pedagogickým, k výuce uměleckých disciplín vstoupila autorka disertační práce do sféry, jejíž výzkum je z hlediska didaktiky výtvarného a hudebního umění a z toho plynoucího stanovení kompetencí učitelů těchto oborů velmi aktuální. Hudební interpretační umění (výuka, práce s partiturou, nástrojová umělecká interpretace, improvizace...) pracuje se synestetickým vnímáním jako s metodou, ale jeho výzkum je zatím mimo badatelský zájem. Považuji tuto práci z výše uvedeného hlediska za průlomovou, hodnou dalších návazností. Tím, že Mgr. Galajdová danou problematiku rozprostřela do akusticko vizuálního pole a kontextů současného umění i příslušných vědních oborů, vytvořila platformu pro rozvoj dalšího výzkumu této oblasti.

Vlastní práce má 115 stran a obsáhle přílohovou část včetně dalších návazností na multimediální internetové zdroje.

Koncepci své studie rozložila disertantka do sedmi kapitol.

Po Úvodu, ve kterém popisuje průběh a vývoj své výzkumné práce a badatelského myšlení, je v první kapitole **Základ** velmi konzistentně představen výzkumný materiál a popsány metody výzkumu. Zde bych chtěla zdůraznit metodu zakotvené teorie v programu atlas.ti, která umožňuje kvalitativní analýzu empiricky získaných dat a posunuje výzkum synestézie značně dopředu. Použité metody jsou adekvátní záměrům výzkumné práce.

Za velmi pozitivní a smysluplný považuji v následujících kapitolách způsob zpracování získaných údajů do disertační práce formou paralelně se odvíjejícího pásu teoretických studií spolu s pásem transkripce subjektivních výpovědí vztahujících se k uvedené teorii.

Kapitola **Škola** v sobě zahrnuje několik významných témat. Hodně prostoru je věnováno analýze a komentáři Illichova spisu „Odškolení společnosti“, tématu, které je nyní často diskutováno (Covey – princip školy) a je velmi aktuálním předmětem zkoumání. Zajímavý je též komparační exkurz do Rámcových vzdělávacích plánů ČR a SR. Hovoříme-li o vztahu výtvarného umění a hudby, synestézii a přidružené problematice, plně akceptuji ilustrativnost díla J. Cage. Považovala bych ale za velmi důležité zmínit se o jedinečné osobnosti, tvůrci specifických partitur, o Olivieru Messiaenovi (k inspiracím své hudební řeči

uvádí např. „.....a vše, co je smyslem existence kostelních oken a duhy...). U Cage poměrně výrazně vystupuje vyjádření autorova Ega, u Messiaena čistá umělecká tvorba, vznik nově koncipovaných partitur s významnými prvky synestetického audiovizuálního vnímání. K dalšímu předestřenému tématu - rozumím jistému despektu k metodě remixu, který zvláště díky současné dostupnosti technického zázemí může vést k velmi podřadným výsledkům. Tato metoda je však ověřená staletými – nad hudebními remixy koncertů J. S. Bacha či způsobu, jakou tuto metodu využívá D. Šostakovič rozhodně neuvažujeme jako nad pokleslým uměním. Považuji volbu této metody (remix textů) za velmi tvůrčí a adekvátní záměrům výzkumu.

Kapitola **Synestézie** je srdcem celé práce. Úvahy o významu a smyslu studia synestézií, kontext výzkumů této problematiky v dalších vědních oborech, ukotvení pojmů synestetické vnímání a synestetické pocíťování zde výjimečně vhodně doplňuje paralelní příkládání transkripcí výpovědí jako ilustraci, dokladování teoretických východisek.

V kapitole **Tvar** se Mgr. K. Galajdová zabývá problematikou tvorby a tvořivosti – od podstaty proměnlivosti tvůrčího působení až po ukotvení tvůrčích principů ve výukových momentech.

Disertantka se často pohybuje na pomezí vědních disciplín (přírodní a lékařské vědy, psychologie, filozofie), které mají přímý vztah ke zkoumanému tématu, ale ve kterých se pochopitelně nepohybuje s profesionální jistotou. Činí tak velmi seriózně a po všech stránkách akceptovatelně (kapitola **Vnímání**) vždy s návazností na meritum zkoumaného problému. Právě kontexty z těchto exkurzí do nahlížené problematiky dle souvisejících vědních disciplín umožňují odhalit smysl studia této oblasti v oboru, který je autorce vlastní.

Marginálie zaujmou úvahami nad ukotvením práce tvůrce ve finanční, pracovní a mediální realitě, v systémech naší existence.

Prezentací audiovizuálních děl v nejsoučasnější tvorbě využívající multimédia všeho druhu více či méně tvůrčím způsobem, vzhled do současné klubové scény, stylů a technologií její produkce zahrnuje kapitola **VJing**. Je otázkou, zda by nebylo bez zajímavosti prozkoumat též artifiční audiovizuální tvorbu např. studií na AMU a provést komparaci těchto dvou cest.

Mám drobné připomínky ke zpracování disertace. Autorka nevěnovala příliš pozornosti nejnovějším možnostem a zvyklostem v počítačovém zpracování. Je běžné obsah celé práce vygenerovat z textu, právě tak jmenný rejstřík, který při způsobu formálního zpracování disertace citelně chybí. Sedm kapitol není členěno na jednotlivé podkapitoly dle probírané subproblematiky, čímž je orientace v textu při jeho studiu i vyhledávání souvislostí značně ztížena. Určitě by to lehce odhalilo i takovou drobnost, jakou je opomenutí uvedení citovaného díla I. Poledňáka v použité literatuře. Práce by si zasloužila ještě jazykovou korekturu, která by jistě odhalila chyby v textu (např. str. 15 – sytestézie, splčensky a další, s. 72 – diatonický, vynechané a je jistě chybou pouze strojopisnou). Tři klíčové diagramy, pozoruhodný a významný výsledek analýzy textů, jsou realizovány spíše jako ilustrativní obrázky. Pro další výzkum, který na nich bude určitě stavět, by bylo, myslím, vhodné ponechat zpracování diagramů standardnímu počítačovému programu.

Stanovený cíl práce – přispět k poznání průniku oblasti vizuální a akustické a vnést výsledky svého výzkumu do didaktických souvislostí vyučování umělecké výchovy – byl na bázi studia synestézie splněn. Disertantka - jak jsem již výše částečně uvedla - se často pohybuje na pomezí vědních a uměleckých disciplín (přírodní a lékařské vědy, psychologie, filozofie, lingvistika, informatika, dějiny hudby, hudební interpretační umění), které mají přímý vztah ke zkoumanému tématu. Otázku, kterou si klade – tedy zda je možné takto

definované téma (synestézie) zkoumat i z hlediska didaktiky uměleckých disciplín a audio vizuální problematiky vidím jako zodpovězenou. Ano – je to velmi žádoucí.

Závěr:

Disertační práce Mgr. Kataríny Galajdové splňuje podle názoru oponenta předpoklady, jež jsou pro ni předepsány. Zvolené téma je mimořádně aktuální i pro budoucí výzkumné projekty, ve kterých by bylo velmi žádoucí podnítit symetrický výzkum i ze strany hudebních pedagogů a výzkumných pracovníků.

Disertantka prokazuje kvalitní znalost primárních i sekundárních pramenů, prokazuje zvládnutí vědecké metodologie ve smyslu práce s prameny, přináší novou metodu výzkumu předestřenému tématu, která se jeví jako perspektivní při dalším bádání v této oblasti. Domnívám se, že vedení práce PhDr. Marií Fulkovou, PhD. velmi pozitivně ovlivnilo vyznění této studie. Disertační práci oceňuji jako přínos ke studiu didaktiky uměleckých oborů a jako důležitý most mezi výtvarnou a hudební tvůrčí prací.

Navrhuji, aby po obhájení práce byl Mgr. Galajdové přiznán doktorský titul, neboť disertace splňuje podmínky, které jsou kladeny na toto řízení.

V Praze 20. srpna 2008

Jana Palkovská